

ACADEMIA ROMÂNĂ

**BULETINUL
INSTITUTULUI DE FILOLOGIE ROMÂNĂ
„A. PHILIPPIDE”**

Anul XIV, nr. 1

IAȘI

ianuarie–martie 2013

CUPRINDE:

- Activitatea departamentelor
- Manifestări științifice
- Granturi, proiecte, burse
- Studii, articole, recenzii
- Comunicări științifice
- Din Arhiva DGLR
- *Varia*

PROIECTE DE CERCETARE

În primul trimestru al anului 2013:

➤ În cadrul **Departamentului de lexicologie-lexicografie** s-a continuat activitatea de documentare aferentă proiectului prioritar al Academiei Române **Dicționarul limbii române** (serie nouă), **Litera C**, prin fișarea manuală a izvoarelor bibliografice ale **DLR**, prin scanarea și prelucrarea lucrărilor nou introduse în lista bibliografică. La activitatea de fișare au colaborat doctoranzi de la Facultatea de Litere a Universității „Alexandru Ioan Cuza” din Iași. Au rezultat 17.941 de fișe. De asemenea, s-au prelungit operațiile de îmbogățire, actualizare și revizie a **Bibliografiei DLR**, la care colaborează membri ai Institutului nostru.

Totodată, în cadrul procesului de informatizare a lexicografiei academice românești, a fost revizuită interfața de fișare în format .xml și a început procesul de realizare a unei biblioteci virtuale, cu circuit închis, care va cuprinde lucrările destinate cercetării din proiectul **DLR**.

➤ La **Departamentul de dialectologie** s-au continuat operațiile de revizie de autori și de pregătire pentru tipar a volumului al IV-lea din **NALR. Moldova și Bucovina**. Astfel, pentru indicele de cuvinte și forme, s-a

finalizat redactarea, în primă formă, a materialului din hărți și din textele de tip material necartografiat (MN). S-a încheiat revizia finală la materialul din anchetele privitoare la graiurile huțule, pentru hărțile incluse în volum, precum și pentru primele 70 de texte de tip material necartografiat (corespunzătoare secțiunii 1222–1372 din *Chestionarul NALR*). În vederea pregătirii pentru tipar a volumului, au fost realizate diverse operații tehnice de optimizare a distribuției pe hartă a răspunsurilor de bază și a notelor și s-a realizat forma grafică finală a 18 din cele circa 40 de planșe MN ale volumului în lucru. Pentru hărți și texte redactate sub formă de material necartografiat din vol. IV al *NALR. Moldova și Bucovina*, s-a continuat activitatea de stabilire a corespondențelor reprezentând trimiterea sistematică la ilustrațiile și la descrierea uneltelor și acțiunilor aferente furnizate de informatori, publicate ca etnotexte, care sunt cuprinse în cele trei volume de *Texte dialectale Moldova și Bucovina* (I/1, 2; II/1). Această operație de corelare hărți și MN – texte orale în transcriere fonetică, de viziune etnolingvistică, reprezintă una dintre inovațiile de redactare a atlasului nostru.

➤ La **Departamentul de istorie literară** s-a continuat lucrul la ediția a II-a a *Dicționarului general al literaturii române*. S-au definitivat listele de noi articole: autori și periodice (Remus Zăstroiu, Gabriela Drăgoi, Ofelia Ichim). Se fișează cărți și periodice (Remus Zăstroiu, Ofelia Ichim, Șerban Axinte, Nicoleta Borcea, Amalia Drăgulănescu, Sebastian Drăgulănescu). Totodată, se actualizează **Baza de Date a DGLR** și **Arhiva DGLR** (Șerban Axinte, Nicoleta Borcea, Amalia Drăgulănescu, Sebastian Drăgulănescu, Ofelia Ichim). S-au primit noi răspunsuri la chestionarele pentru **Baza de date a diasporei literare românești** (Ofelia Ichim). Dintre articolele actualizate pentru **DGLR**, ediția a II-a: *B. Fundoianu, N. Gane, Ion Găvănescul, Alfred Hefter, Dan Mănuță, D. Pătrășcanu, Sorin Pârvu, Ion Petrovici, Teofil Simensky, A. Steuerman, Orest Tafrafi, T. Vianu, Alexandru Vițianu, Aurel Zarembo, Paul Zarifopol*. Se lucrează, împreună cu colaboratorii de la Facultatea de Litere a Universității „Alexandru Ioan Cuza”, la actualizarea unui set de articole din **DGLR**, ediția I, ai căror autori sunt indisponibili. A avut loc, de asemenea, o ședință de lucru, împreună cu prof. univ. dr. Gheorghe Chivu, m.c. al Academiei Române, în care a fost discutată situația articolelor dedicate literaturii vechi românești și s-au stabilit diverse principii de lucru.

➤ **Departamentul de etnologie** a continuat sistematizarea și analiza documentelor din arhivă, în vederea redactării lucrărilor *Obiceiuri agrare din Moldova. Tipologie și corpus de texte* (Silvia Ciubotaru), *Obiceiuri*

funebre din Moldova. Tipologie și corpus de texte (Ion H. Ciubotaru), *Obiceiuri de iarnă din Moldova. Tipologie și corpus de texte* (Ioana Repciuc) și *Arhitectura țărănească din Moldova. Tipologie și corpus de texte* (Adina Ciubotariu).

➤ În cadrul **Departamentului de toponimie** s-a realizat pregătirea pentru tipar a *Micului dicționar toponimic al Moldovei, structural și etimologic (MDTM)*, partea I, *Toponimie personală* (cca 1500 p.).

MANIFESTĂRI ȘTIINȚIFICE

Dezbaterea „Junimea – 150 de ani”

Institutul de Filologie Română „A. Philippide”, în colaborare cu Facultatea de Litere a Universității „Alexandru Ioan Cuza” și cu Asociația Culturală „A. Philippide”, a organizat, pe data de 28 martie 2013, dezbaterile cu tema „**Junimea – 150 de ani**” (1863–2013), marcând împlinirea a 150 de ani de la înființarea, la Iași, a Societății „Junimea”. Moderator: Eugen Munteanu. Participanți: Ștefan Afloroaei, Bogdan Crețu, Codrin Liviu Cuțitaru, Doris Mironescu, Antonio Patraș, Cassian Maria Spiridon. Din Comitetul de organizare au făcut parte: Nicoleta Borcea, Marius-Radu Clim, Ofelia Ichim, Elena Tamba. Manifestarea științifică s-a desfășurat în Aula Filialei din Iași a Academiei Române. Lucrările dezbaterii vor fi publicate în revista „Philologica Jassyensia” (<http://www.philologica-jassyensia.ro/>).

GRANTURI, PROIECTE, BURSE

◆ CS III dr. Șerban Axinte a încheiat activitatea de cercetare în cadrul proiectului intitulat *Poetici ale romanului european reflectate în critica românească postbelică*, în calitate de bursier al Școlii postdoctorale a Academiei Române „Valorificarea identităților culturale în procesele globale”, proiect cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Sectorial pentru Dezvoltarea Resurselor Umane 2007–2013, POSDRU/ 89/1.5/S/59758.

◆ A continuat proiectul „*Scriptores in Academia*” – *Arhiva sonoră a literaturii române contemporane*, inițiat de Departamentul de Istorie Literară de la Institutul de Filologie Română „A. Philippide”, în colaborare cu Facultatea de Litere a Universității „Alexandru Ioan Cuza”.

Responsabil: CS III dr. Șerban Axinte. Pe data de 12 ianuarie 2013 au fost invitați scriitorii Ion Pop și Adrian Popescu.

◆ CS III dr. Daniela Butnaru a finalizat activitățile de cercetare desfășurate în cadrul proiectului intitulat ***Reflexe lingvistice ale unor structuri cognitive spațiale complementare***, în calitate de bursier al Școlii postdoctorale „Societatea bazată pe cunoaștere – cercetări, dezbateri, perspective”, proiect derulat de Institutul de Cercetări Economice și Sociale „Gh. Zane” – Filiala din Iași a Academiei Române și Universitatea de Nord din Baia Mare și cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Sectorial pentru Dezvoltarea Resurselor Umane 2007–2013, POSDRU/89/1.5/S/56815 (perioada bursei: 1 aprilie 2012 – 28 februarie 2013).

◆ CS dr. Adina Ciubotariu a continuat și finalizat cercetările pentru proiectul CNCS-UEFISCDI ***Situația actuală a memoriei colective în cazul obiceiurilor de naștere din Moldova***, cod PN-II-RU-Pd-2011-3-0086.

◆ S-a continuat, conform planului de cercetare, derularea proiectului CNCS-UEFISCDI (2011–2014) ***Terminologia românească meteorologică (științific vs popular) a fenomenelor atmosferice. Studiu lingvistic*** (cod PN-II-ID-PCE-2011-3-0656); director de proiect: CS I dr. Cristina Florescu; membri în echipa de cercetare, de la IFRI: CS II dr. Laura Manea, (voluntari) CS III dr. Elena Tamba, CS II dr. Florin-Teodor Olariu, Mona Corodeanu. S-au realizat activitățile de cercetare specifice acestui proiect, prevăzute pentru primul trimestru al anului 2013: redactarea și revizia articolelor din ***Dicționarul fenomenelor atmosferice*** cu inițiala **A**: terminologie științifică și terminologie populară; actualizarea bibliografiei și a normelor; corelații etc.

◆ CS I dr. Cristina Florescu a continuat colaborarea la proiectul internațional ***Dictionnaire Étymologique Roman (DÉRom). Première phase: le noyau panroman*** (subvenționat ANR și DFG), efectuând operații de revizie pentru Romania de sud-est (cf. <http://www.atilf.fr/DERom>).

◆ CS dr. Dinu Moscal și-a încheiat activitatea de cercetare în cadrul proiectului intitulat ***Teoria predicției. Între logică și lingvistică***, în calitate de bursier al Școlii postdoctorale „Societatea bazată pe cunoaștere – cercetări, dezbateri, perspective”, proiect derulat de Institutul de Cercetări Economice și Sociale „Gh. Zane” – Filiala din Iași a Academiei Române și Universitatea de Nord din Baia Mare și cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Sectorial pentru Dezvoltarea Resurselor Umane 2007–2013, POSDRU/89/1.5/S/56815 (perioada bursei: 1 aprilie 2012 – 31 martie 2013). În cadrul acestei burse, a efectuat

un stagiul de cercetare de o lună (15 ianuarie – 15 februarie) la Universitatea din Viena.

♦ A continuat activitatea de cercetare în cadrul proiectului *Prima traducere românească a Septuagintei, operă a lui Nicolae Milescu (Ms. 45 BAR Cluj). Ediție critică, studii lingvistice și filologice* (2011–2014; grant CNCS, cod 1578); director de proiect: prof. univ. dr. Eugen Munteanu.

♦ A continuat activitatea de cercetare în cadrul proiectului interdisciplinar *Monumenta linguae Dacoromanorum – Biblia 1688*, realizat în cadrul Centrului de Studii Biblico-Filologice al Departamentului de Cercetare Interdisciplinară în Domeniul Științelor Umaniste și finanțat din fondurile proprii de Universitatea „Alexandru Ioan Cuza”, Iași (2008–2014); director de proiect: prof. univ. dr. Eugen Munteanu; membri în echipa de cercetare, ca voluntari, de la Institutul de Filologie Română „A. Philippide”: CS III dr. Mioara Dragomir, CS I dr. Gabriela Haja și CS III dr. Elena Tamba.

♦ CS II dr. Florin-Teodor Olariu și-a încheiat cercetările în cadrul proiectului intitulat *Practici, reprezentări și comportament (socio) lingvistic în context minoritar. Strategii euristice și perspective metodologice în analiza dimensiunii lingvistice a fenomenului migraționist contemporan*, proiect derulat de Institutul de Cercetări Economice și Sociale „Gh. Zane” – Filiala din Iași a Academiei Române și Universitatea de Nord din Baia Mare și cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Sectorial pentru Dezvoltarea Resurselor Umane 2007–2013, POSDRU/89/1.5/S/56815 (perioada bursei: 1 iunie 2010 – 31 martie 2013).

♦ CS II dr. Florin-Teodor Olariu (director de proiect), CS III dr. Veronica Olariu și CS dr. Marius-Radu Clim (membri în echipa de cercetare) au continuat, conform planului, activitatea de cercetare în cadrul proiectului CNCSIS *Atlasul lingvistic audiovizual al Bucovinei (ALAB). Prima fază* (2010–2013, contract CNCSIS–UEFISCSU, cod TE_244/2010).

♦ CS dr. Ioana Repciuc a continuat cercetările pentru proiectul CNCS-UEFISCDI cu titlul *Elemente de religiozitate populară în riturile românești ale apei. O perspectivă socio-antropologică*, cod PN-II-RU-PD-2011-3-0220.

♦ CS III dr. Elena Tamba, CS drd. Ana-Veronica Catană-Spenchiu, CS dr. Marius-Radu Clim, CS drd. Marius Răschip și colaboratorul voluntar Mădălin Pătrașcu au continuat activitatea de cercetare la proiectul *CLRE. Corpus lexicografic românesc esențial. 100 de dicționare din bibliografia DLR alinate la nivel de intrare și la nivel de sens* (2010–2013, contract CNCSIS-UEFISCSU, cod TE_246/2010, nr. 55/28.07.2010).

STUDII, ARTICOLE, RECENZII

- ♦ Nicoleta Borcea, [recenzie] Boris Crăciun, Daniela Crăciun-Costin, *Dicționarul scriitorilor români de azi (din România, Basarabia, Bucovina de Nord, Banatul sârbesc, Europa Occidentală, Israel, America)*, Iași, Editura Porțile Orientului, 2011, în „Anuar de lingvistică și istorie literară”, t. LII/2012, p. 246–248.
- ♦ Daniela Butnaru, *Modèles cognitifs en toponymie*, în *Unity and Diversity in Knowledge Society. Anthropology and Cultural Studies. Psychology and Educational Sciences. Proceedings of the International Conference Iași, 27–30 september 2012, Iași – Romania* (editors: Nicu Gavriluță, Irina Frasin, Codrin Dinu Vasiliu), Iași, Institutul European, 2013, p. 69–78; [recenzii] „Studii și cercetări lingvistice”, LXII, nr. 1 (ianuarie–iunie)/2011, în „Anuar de lingvistică și istorie literară”, t. LII/2012, p. 265–266; „Mentalities”/„Mentalités”. An interdisciplinary journal/un journal interdisciplinaire, vol. 25, nr. 1–2, 2011, în *ibidem*, p. 267–268.
- ♦ Amalia Drăgulănescu, *Palingenezie și deconstrucția lumilor în creația eminesciană*, în „Anuar de lingvistică și istorie literară”, t. LII/2012, p. 55–71; [recenzie] Vasile Tonoiu, *Despre diferențe, alteritate și dialog intercultural*, București, Editura Academiei Române, 2005, în *ibidem*, p. 252–253.
- ♦ Sebastian Drăgulănescu, *Câteva repere în configurarea actuală a conceptului de comic. De la teorii antice până la Henri Bergson*, în „Anuar de lingvistică și istorie literară”, t. LII/2012, p. 95–125.
- ♦ Stelian Dumistrăcel, [recenzii] Alexandru Philippide, *Istoria limbii române*, ediție critică de G. Ivănescu, Carmen-Gabriela Pamfil și Luminița Botoșineanu, Iași, Editura Polirom, 2011, în „Anuar de lingvistică și istorie literară”, t. LII/2012, p. 239–241; Eugen Simion, *Ion Creangă. Cruzimile unui moralist jovial*, Iași, Editura Princeps Edit, 2011, în *ibidem*, p. 241–242; Marius Sala, *101 cuvinte moștenite, împrumutate și create*, București, Editura Humanitas, 2010, în *ibidem*, p. 242–244; Rodica Zafiu, *101 cuvinte argotice*, București, Editura Humanitas, 2010, în *ibidem*, p. 244–245; Elena Dănilă, Andrei Dănilă, *Dicționar ilustrat de cuvinte și sensuri recente în limba română*, București, Editura Litera Internațional, 2011, în *ibidem*, p. 245–246.

- ♦ Doina Hreapcă, *Valorificarea lexicografică a cercetărilor românești de geografie lingvistică*, în „Anuar de lingvistică și istorie literară”, t. LII/2012, p. 216–222.
- ♦ Adina Hulubaș, *Cuptorul și pragul – repere sacre în spațiul casnic: obiceiuri la naștere*, în „Anuar de lingvistică și istorie literară”, t. LII/2012, p. 137–154.
- ♦ Ofelia Ichim, [recenzie] Alexandru Bantoiș, *Retrospectivă necesară*, cuvânt-înainte de Stelian Dumistrăcel, Chișinău, Casa Limbii Române, 2007, în „Anuar de lingvistică și istorie literară”, t. LII/2012, p. 250–252.
- ♦ Laura Manea, [recenzii] *Das Potential europäischer Philologien*, editor Christoph König, Göttingen, Wallstein Verlag, 2009, în „Anuar de lingvistică și istorie literară”, t. LII/2012, p. 257–260; *Was kann eine vergleichende romanische Sprachwissenschaft heute (noch) leisten?*, Tübingen, Gunter Narr Verlag, 2006, în *ibidem*, p. 260–262; *Historische Pressesprache*, Tübingen, Gunter Narr Verlag, 2006, în *ibidem*, p. 262–265.
- ♦ Dan Mănuță, *Tempi passati*, în „Convorbiri literare”, CXLVI, 2013, nr. 1, ianuarie, p. 77–79; *Biografia: pro și contra*, în *ibidem*, nr. 2, februarie, p. 67–69; *Poezie și timp*, în *ibidem*, CXLVII, martie, p. 70–72.
- ♦ Dragoș Moldovanu, *Un oronyme d'origine romaine en Transylvanie: Bigla*, în „Zeitschrift für romanische Philologie”, t. 29, nr. 1/martie 2013, p. 96–114 (ISSN 0049-8661; ISSN online: 1865-9063).
- ♦ Dinu Moscal, *Logique et grammaire dans la définition du verbe copulatif*, în „Logos & Episteme”, vol. IV, issue 1, 2013, p. 31–51.
- ♦ Eugen Munteanu, *Tradiția biblică românească. O prezentare sintetică*, în „Anuar de lingvistică și istorie literară”, t. LII/2012, p. 11–37; *Vasile Arvinte (1927–2011)*, în *ibidem*, p. 269–270.
- ♦ Florin Teodor Olariu, *Strategiile argumentative din perspectiva dimensiunii agonale a interacțiunilor verbale*, în *Limba română vorbită actuală. Studiu lingvistic aplicat* (coord. Luminița Hoarță Cărașu), Iași, Editura Universității „Alexandru Ioan Cuza”, 2012, 208 p., ISBN 978-973-703-765-7, p. 93–110.
- ♦ Ioana Repciuc, *Tipare magice românești în contextul romanității orientale*, în „Anuarul Institutului de Etnografie și Folclor «Constantin Brăiloiu»”, serie nouă, t. 23, 2012, București, Editura Academiei Române, p. 89–97; *Re-enchanted Nature. Folk Religious Ethics Related to Natural Environment in Rural Romania*, în „Europolis. Journal of Political Analysis and Theory”, vol. 6, no. 2/2012, Cluj-Napoca; [recenzii] Emanuela Timotin, *Descântecul manuscrise românești (secolele al XVII-lea – al XIX-lea)*, ediție critică, studii lingvistice și filologice,

București, Editura Academiei Române, 2010, în „Anuar de lingvistică și istorie literară”, t. LII/2012, p. 253–256; Charles Laugier, *Contribuții la etnografia medicală a Olteniei*, ediție critică, studiu introductiv, note și bibliografie de Adrian Michiduță, Craiova, Editura Aius, 2011, în *ibidem*, p. 256; *Izvoarele istoriei creștinismului românesc*, traduceri inedite din latină și greacă de Mihaela Paraschiv, Claudia Tărnăuceanu, Wilhelm Dancă, selecția textelor, studiu introductiv, notițe biobibliografice, note și comentarii, indice de Nelu Zugravu, Iași, Editura Universității „Alexandru Ioan Cuza”, 2008, în *ibidem*, p. 257.

COMUNICĂRI ȘTIINȚIFICE

ȘEDINȚELE LUNARE ale Institutului:

◆ Ședința din 14 februarie 2013:

◆ Prof. univ. dr. Eugen Munteanu a vorbit despre *Colocviul internațional „La Bible vernaculaire et les réformes religieuses” (Leuven, 29–30 noiembrie, 1 decembrie 2012)*.

◆ CS dr. Adina Hulubaș a prezentat prelegerea intitulată *Posibile motivații pentru funcționalitatea culturală a obiceiurilor de naștere în context urban*.

Proiectul de cercetare post-doctorală PN-II-RU-PD-2011-3-0086, finanțat de CNCS-UEFISCDI, a avut ca obiectiv științific evaluarea nivelului de transmitere și păstrare a obiceiurilor de naștere în mediul urban românesc. Demersul a scos la iveală o vitalitate crescută a practicilor tradiționale, grație industrializării de dată recentă. Spre deosebire de țările aflate în vestul Europei sau de Statele Unite ale Americii ori Japonia, România se află încă în prima etapă a urbanizării din cele patru asemenea faze despre care vorbește literatura de specialitate: concentrarea masivă a populației în orașe, suburbanizarea, dezurbanizarea și reurbanizarea.

Această caracteristică economică implică, la rândul ei, o trăsătură antropologică ce așază societatea românească într-un moment cultural privilegiat: unele aspecte ce țin de civilizația rurală reușesc să supraviețuiască în mediul urban, iar altele se adaptează noilor condiții de viață. Credințele și practicile legate de obiceiurile de naștere care nu își pot păstra funcționalitatea în mediul pragmatic al orașului sunt, în mod firesc, abolite, iar informatorii dovedesc adeseori nostalgie după timpul copilăriei, când au avut contactul formator cu mentalitatea populară.

Patru sunt situațiile în care superstițiile și riturile de naștere dovedesc vitalitate în manifestările primei generații de orășeni strămutați din sate: atunci când știința nu poate oferi explicații (spre exemplu, apariția semnelor din naștere), pentru a contracara sentimentul de vulnerabilitate în fața răului neștiut (când se îndeplinesc gesturi apotropaice), în momentele ceremoniale, când copilului i se hărăzește un destin fericit și în cazul practicilor de purificare legate de moașa de altădată.

Nășitul se integrează în cea de-a treia categorie a funcționalității culturale pe care memoria tradițională o dovedește la oraș. Alegerea nașilor și importanța fiecărui gest pe care aceștia îl îndeplinesc în cadrul ceremonialelor specifice, precum și grija pentru „răscumpărarea” finului prin *colaci* constituie argumente puternice în favoarea unei mentalități rurale rezistente în mediul urban.

Informațiile primite de la cei 20 de subiecți ai proiectului (vârstele, studiile și perioada de rezidență în oraș ale acestora sunt diverse) au fost comparate cu datele etnoculturale culese de pe teren, de la rudele și prietenii acestora din satele de origine. Atunci când circumstanțele nu au permis găsirea unor asemenea surse primare ale credințelor populare, au fost utilizate în sens comparativ informațiile înregistrate în Arhiva de Folclor a Moldovei și Bucovinei, precum și alte atestări din zone geografice variate ale țării.

Concluzia la care a ajuns demersul științific indică faptul că antropologia urbană românească nu poate omite coordonatele rurale pregnante ale vieții și că orice încercare de raliere la orientările teoretice ale Europei de Vest trebuie să țină cont de istoria socioculturală diferită. Următoarele decenii vor mai oferi prilejul unor investigații etnologice în mijlocul orașului, până când a treia și a patra generație de orășeni va fi adoptat în totalitate comportamentul pragmatic urban.

a) în țară

- ◆ Daniela Butnaru, *Structuri spațiale metaforice*, la Conferința Internațională „Experience and Explanation in Knowledge Society”, organizată la Centrul Universitar Nord din Baia Mare al Universității Tehnice din Cluj-Napoca (14 – 17 martie 2013).

- ◆ Adina Ciubotaru, *Memoria tradițională a obiceiurilor de naștere și limitele societății urbane*, în cadrul sesiunii de comunicări științifice „Societatea românească în fața provocărilor mileniului 3”, organizată de Institutul de Cercetări Economice și Sociale „Gh. Zane” (28 februarie 2013).

- ◆ Aurel-Dinu Moscal, *Statutul logic și statutul gramatical al verbului copulativ*, la Conferința Internațională „Experience and Explanation in Knowledge Society”, organizată la Centrul Universitar Nord din Baia Mare al Universității Tehnice din Cluj-Napoca (14 – 17 martie 2013).
- ◆ Florin-Teodor Olariu, *Repere teoretice în sociolingvistica migrației*, la Conferința Internațională „Experience and Explanation in Knowledge Society”, organizată la Centrul Universitar Nord din Baia Mare al Universității Tehnice din Cluj-Napoca (14 – 17 martie 2013).

b) în străinătate

- ◆ Ioana Repciuc, *Unreflective knowledge? Romanian folk religious rituals between prescription and practice*, la Conferința Internațională „Folk Knowledge: Models and Concepts”, organizată de Institutul de Etnologie al Academiei Slovace de Științe, Bratislava (26–28 martie 2013).

DIN ARHIVA DGLR

Un scriitor uitat: Iancu Constantinescu (1888–1985)

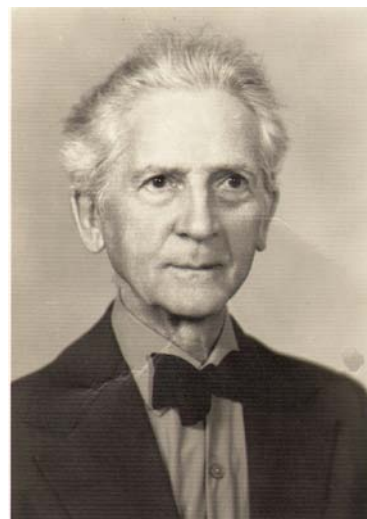
Iancu Constantinescu (pseudonim al lui Ioan D. Constantinescu), de profesie avocat, a fost romancier, poet, istoric literar, traducător. Frate cu Eugen, Paul și Savin Constant, a debutat în 1907, la „Neamul românesc” condus de Nicolae Iorga. În 1940 a primit premiul Academiei Române pentru cartea *Octavian Goga – monografie literară*.

Publicăm autobiografia lui Iancu Constantinescu, scrisă în 1983, când acesta avea vârsta de 95 de ani, pentru Departamentul de Istorie Literară al Institutului de Filologie Română „A. Philippide”, unde, în timp, s-a constituit o bogată Arhivă a literaturii române, datorită chestionarelor trimise de cercetătorii de aici scriitorilor din întreaga țară. Menționăm că autobiografia începe la persoana a III-a, după care trece la persoana I. Reproducem, în fotocopie, scrisoarea care a însoțit documentul, precum și fotografia scriitorului la 94 de ani.

Ofelia Ichim

IANCU CONSTANTINESCU

S-a născut la 17 ianuarie 1888, în Craiova, în casele ce existau pe vremuri în spatele cișmelii Jianu, din actuala Grădină Botanică, în gerul Bobotezii celei mai lungi și grele ierni cunoscute în calendarul veacului, când la răscoala stihiiilor cosmice porniseră frământări sociale: răscoala țăranilor din județ și împotrivirea sângeroasă a negustorilor craioveni împotriva birurilor și nedreptăților, cum și dramatica și istorica luptă electorală pentru răsturnarea Partidului Liberal care stăpânea țara de 12 ani.

Acesta era orândul anului 1888. Cei ce cred în zodii și în stele afir[mă], convinși, strânse raporturi de influențare asupra celor născuți în conjuncturile nefaste ale constelațiilor cerești.

Tatăl lui, Dumitru Constantinescu, țăran din comuna Licurici, de lângă Târgu Cărbunești, după multe peregrinări a ajuns meseriaș la Craiova. Mama lui, Irina, cu ascendență necunoscută, [cu] originea-i ascunsă în mister de anumite interese meschine, a fost crescută de avocatul Cristache Peșiacov, fost moșier și primar al Craiovei. Cum s-a putut mărita cu un simplu meseriaș e altă poveste.

La vârsta de două luni, Iancu Constantinescu a rămas orfan de mamă, iar la vârsta de trei luni a fost adoptat și crescut de Maria și Ion Părăianu, dascăl la biserica Sf. Nicolae Belivacă, cărora le datorează „îngenuncheri de recunoștință”, mama lui stângându-se ca o floare de seră răsădită în strat neprielnic.

După terminarea Școlii Primare „Traian” nr. 6 și a primelor patru clase secundare la Colegiul „Carol I”, astăzi Liceul „N. Bălcescu” din Craiova, murindu-i tatăl adoptiv, dascălul Ion Părăianu, a cunoscut și văzut întâia oară pe tatăl lui legitim și pe frații și surorile din a doua căsătorie a tatălui legitim. Mama lui adoptivă rămasă văduvă, din meseria ei de croitoreasă neputându-l susține mai departe la învățătură, a fost silit de la vârsta de 15 ani să-și câștige, prin munca lui de mediator, să-și suporte toate cheltuielile vieții și învățăturii. În anul 1907 își ia bacalaureatul, după ce în primăvara acelu[și] an fusese închis la poliția locală, dovedit colaborator la ziarul „Neamul românesc” de sub conducerea marelui savant profesor N. Iorga. Plecat la București, s-a înscris la Universitate, Facultatea de Drept, având rara șansă de a fi numit funcționar la tribunal, scăpând astfel de soarta colegilor săraci, încăpuți cu greu hamali în Gara de Nord, sergență de noapte la Poliția Capitalei sau oameni de serviciu la curțile boierești.

Ca licențiat în Drept, se înscrie în Baroul de Dolj, face cele două campanii mondiale numai pe front, ca ofițer de rezervă, purtat ca rănit prin spitale militare.

Studii

Certificatul de absolvire nr. I al Școalei Primare „Traian” nr. 6 din Craiova, la data de 1899 din 8 iulie.

Certificatul de absolvire a cursului inferior al Liceului „Carol I” nr. 19 din 28 iunie 1903, din Craiova.

Certificatul de absolvire a Liceului „Carol I” cu nr. 420, vol. 10 din anul 1907, 1 iuliu.

Diploma de Licență în drept cu nr. 6225 din 1 august 1911 a Universității din București.

Conservatorul de artă dramatică „Cornetti” din Craiova 1918, director fiind artistul Al. Dem. Dan.

Am început activitatea scrisului încă din cursul liceului, colaborând cu informații la ziarul „Neamul românesc”, condus de marele savant N. Iorga, apărând cauza țărănească, pentru care am fost reținut la poliția locală.

Am colaborat la ziarele locale: „Jurnalul”, „Conștiința națională” și mulțimea altor ziare locale, precum și la ziarul „Tribuna”/1919 și ziarul „Goarna”/1921, ambele conduse pe cont propriu, la ziarele din București: „Neamul românesc”, „Adevărul” și „Dimineața”, „Epoca”.

Am colaborat la revistele literare craiovene „Flamura”/1922, „Jurnalul”, „Drum nou”, „Gând și slovă oltenească” din anul 1911, „Curierul Olteniei”, „Justiția Olteniei” și revista „Ramuri”, fiind unul din fondatorii ei și la care colaborez și azi.

Au scris despre lucrările mele: revista „Convorbiri literare”, nr. 7–9, 1934, articol semnat de scriitorul C. Gerota, ziarul „Dimineața” din 17 II 1934, ziarul „Credința” din București [din] 1934, ziarul „Presa” [din] 1933, ziarul sindicatului presei din Oltenia, ziarul „Gorjanul” din 1934, revista „Pagini literare” din Turda, la care am colaborat, „Pământul”, rev[istă] din Călărași.

Am scris următoarele cărți:

1) *Politica viitorului*, Ed[itura] Ramuri, 1920, în care am scris că va veni o vreme în care toți oamenii vor fi egali etc.;

2) *Justiția*, Ed[itura] Ramuri, 1933, lucrare premiată de Baroul Dolj. Această carte a apărut la două luni după reprimarea sângeroasă a revoltei feroviarilor de la Grivița 1933 (protest). A fost elogiată de profesorul scriitor C. Gerota în revista „Convorbiri literare”, nr. 7–8 din iulie 1934, „un minunat rechizitoriu magistral și dureros al vremii” etc. Comentarii elogioase: ziarul „Presa” din 15 ianuarie 1934, nr. 13–14; ziarul „Libertatea”, nr. 3, din București; revista „Arhivele Olteniei”, nr. 71–73, 1934, articol semnat de profesorul C.D. Fortunescu, directorul revistei; ziarul „Credința” din 16 martie 1934; ziarul „Dimineața”, nr. 9750 din 1934, ziarul „Gorjanul”, din 30 aprilie

1934; ziarul „Romanașul”, nr. 17, 1940; ziarul „Jurnalul”, Craiova, nr. 793, 1937; Baroul Dolj, prin adresa nr. 590, 1937, îmi comunică premiarea lucrării cu premiul „Avram Iancu”;

3) Lucrarea *Cu aripi noi spre creste*, ed. autorului, roman, 1936, comentată favorabil de ziarul „Adevărul”, nr. 16004 din 24 martie 1936; ziarul „Presa Olteniei”, nr. 354 din 25 iunie 193[?]; revista „Pământul”, nr. 145, din Călărași; ziarul „Jurnalul”, nr. 427 din 1936, Craiova; revista „Neamul românesc”, nr. 159 din 1937; revista „Gând și slovă oltenească”, articol semnat de prof. academician Propșor;

4) Lucrarea *Octavian Goga*, monografie literară, ediția: Uniunea Scriitorilor Olteni, 1938, carte premiată de Academia Română, cu Premiul „Eliade Rădulescu”, din 13 iunie 1940, precum urmează:

1. Premiul Academiei Române (1940);

2. Premiul Uniunii Intelectuale, București (1939);

3. Premiul Consiliului Național al Femeilor Române, 1939, de sub prezidenția regretatei poete Aida Vrioni.

Comentarii: Raportor la Academie, care a propus și elogiât lucrarea *Octavian Goga*, a fost academicianul profesor de filozofie și reputat scriitor Ion Petrovici.

Marele savant Nicolae Iorga a scris în revista „Cuget clar” [noul „Semănător”, n.a.], din București, la data de 26 august 1938: „Iancu Constantinescu, *Monografie literară Octavian Goga*: o pioasă amintire, o carte caldă și clară. Analizele literare sunt pătrunzătoare”.

Cronici elogioase au apărut în ziarul „Răsăritul”, București, la data de 6 februarie 1938; în ziarul „România” din București la data de 22 mai 1939, nr. 349, care anunță și premiile acordate acestei cărți de Uniunea Intelectuală din București și Consiliul Național al Femeilor Române din București; revista „Ramuri” din noiembrie-decembrie 1938; ziarul „Veritas”, nr. din iunie 1939; „Torța olteană”, „Presa Olteniei”, „Conștiința națională”, „Jurnalul”, rev[ista] [...] și multe altele pe care nu le-am putut colecționa fiind mobilizat în Al Doilea Război Mondial. Adaug rev[ista] „Flacăra” și „Arhiva Olteniei” din 1940, [articol] semnat de scriitorul C.D. Fortunescu;

[...]

[5] Cartea *Pe cărarea cu aglice*, Ed[itura] Uniunea Scriitorilor Olteni, 1940, versuri, comentată de multe ziare și reviste locale și din capitală.

Citez doar comentariul din ziarul „Neamul românesc”, nr. 27, din 4 februarie 1940; „Arhivele Olteniei”, nr. 107–112, din 1940, semnat de prof. scriitor C.D. Fortunescu; re[vista] „Muncă și voie bună” din 15 febru[arie] 1940 sub direcția maestrului M. Sadoveanu; ziarul „Facla”/28 april 1940; rev[ista] „Flacăra” din 2 aprilie 1940; zia[rul] „România”/20 apr[ilie] 1940 etc.

6) Ultima carte tipărită a fost *Honoré de Balzac, viața și opera sa*, traducere după Benjamin Constant în rezumat.

Am publicat următoarele cărți:

- 1) *Politica viitorului*, 1920.
- 2) *Justiția*, 1933.
- 3) *Cu aripi noi spre creste*, 1936.
- 4) *Octavian Goga*, 1938.
- 5) *Pe cărarea cu aglice*, 1940.
- 6) *Honoré de Balzac*.

Am în manuscris/literatură de sertar:

1) *În prag de veac nou*, roman, 500 [de] pagini dactilografiate privind copilăria și tinerețea lui Tudor Vladimirescu, aflată de șase ani la Editura Scrisul Românesc.

2) *Salon literar*, publicat câteva fragmente în re[vista] „Ramuri”.

3) *Povestea unui veac*, roman, 450 [de] pagini.

4) *Tragedia de la Porțile de Fier*, nuvelă.

Funcțiunile și activitatea culturală de masă:

Am fost unul din fondatorii revistei „Ramuri”, cum și cenzorul și ulterior președintele consiliului de ad[ministra]ție al asociației pe acțiuni „Ramuri”, am fost secretarul și fondatorul Uniunii Scriitorilor Olteni, am fost fondatorul Ateneului Cultural „Mihai Eminescu”, în anul 1932, în cadrul Universității Libere, înființate tot de mine în anul 1937, am sindicalizat pe toți micii funcționari din justiție cu actul autentificat de trib[unalul] Dolj sub nr. 1776 din 15 april 1937, al cărei președinte eram eu, am fost președintele Asociației Culturale „Cincinat Pavelescu” prin actul constitutiv aut[orizat] de Trib[unalul] Dolj, sec. III sub nr. 1776/13 april 1937, am fost directorul tipografiei și editurii „Prietenii științei”, am fost aproape cinci ani membru în Comitetul de lectură al Teatrului Național și directorul acestui teatru în anul 1922, când, vechiul teatru amenințând cu prăbușirea, i s-a acordat o sumă de bani pentru reparații radicale, pe care bani directorul precedent, Șt. Boțoiu, i-a subtilizat fără a face nicio reparație și nici [nu i-a plătit pe] actorii teatrului, rămași fără salarii. Anchetându-se cazul de către inspectorul Șoimescu, a convocat întregul personal al teatrului pentru a alege ei persoana care ar putea să repună teatrul în funcțiune. În unanimitate și în felul cel mai democrat posibil am fost ales eu, pentru care ministrul Artelor de atunci m-a decorat cu ordinul „Coroana României”.

Am ținut nenumărate conferințe publice la Teatrul Național din Craiova și la diverse cluburi democrate și culturale. O neîntreruptă activitate culturală, publicistică și literară, care mi-a produs multe satisfacții morale și mai multe neazuri din cauza împrejurărilor istorice.

Iancu Constantinescu

2 mai 1983

Craiova

Colectivului de redactare al
Dicționarului de literatură al
Universității din Iași

Răspunzând scrisorii Dnre,
care ma onorează prin
informațiile și diligența în
vederea dicționarului literaturii
române, ~~am~~ am onorarea voi
expedii alăturatelor note, a
căror redactare s-a desfășurat
neregulat, vă rog să o scuzăți,
virtute înaintată demerându-se.

Se înalță o fotografie

Cu profund respect
Tana Penteactus
4 mai 1983
Craiova

VARIA

- ♦ CS dr. Marius-Radu Clim, CS I dr. Gabriela Haja și CS III dr. Elena Tamba participă la întâlnirile săptămânale ale grupului NLP de la Facultatea de Informatică a Universității „Alexandru Ioan Cuza”, din Iași, și la întâlnirile bisăptămânale ale grupului Colectivului Interdisciplinar pentru managementul proiectelor (CIMP), organizate la Filiala din Iași a Academiei Române.
- ♦ CS III dr. Mioara Dragomir a publicat volumul de poezii *Iubirea de a trăi Treptele vieții*, Iași, Editura Doxologia, 2013. Lansarea cărții a avut loc pe data de 25 martie 2013, la Galeria de Artă „Th. Pallady” din Iași.
- ♦ CS I dr. Cristina Florescu, CS I dr. Gabriela Haja și CS III dr. Elena Tamba, în calitate de membri în colectivul de program al Conferinței „Resurse

lingvistice și instrumente pentru prelucrarea limbii române”, ediția a IX-a, CONSILR 2013, Miclăușeni, 16–17 mai 2013, au realizat o serie de recenzii în cadrul procesului de evaluare la care au fost supuse textele comunicărilor care urmează a fi susținute în cadrul manifestării științifice menționate.

♦ CS I dr. Gabriela Haja și CS III dr. Elena Tamba sunt membri în comisia tutorială pentru stagiul doctoral al drd. Mădălin Ionel Patrașcu, la Facultatea de Informatică, de la Universitatea „Alexandru Ioan Cuza” din Iași.

♦ Mădălin Ionel Patrașcu, doctorand al Universității „Alexandru Ioan Cuza”, Facultatea de Informatică, a fost angajat de la 15 ianuarie 2013, pe perioadă determinată, ca analist programator II în cadrul Departamentului de lexicologie-lexicografie.

Redacția:

**Luminița Botoșineanu, Ofelia Ichim,
Florin-Teodor Olariu, Elena Tamba**

Responsabil de număr: Luminița BOTOȘINEANU

**INSTITUTUL DE FILOLOGIE ROMÂNĂ „A. PHILIPPIDE” • STRADA
CODRESCU, NR. 2 • IAȘI • 700478 • TEL./FAX: 004.0332/106508**

E-MAIL: secretariat@philippide.ro

WEB: <http://www.philippide.ro/>

ISSN 1582-5019